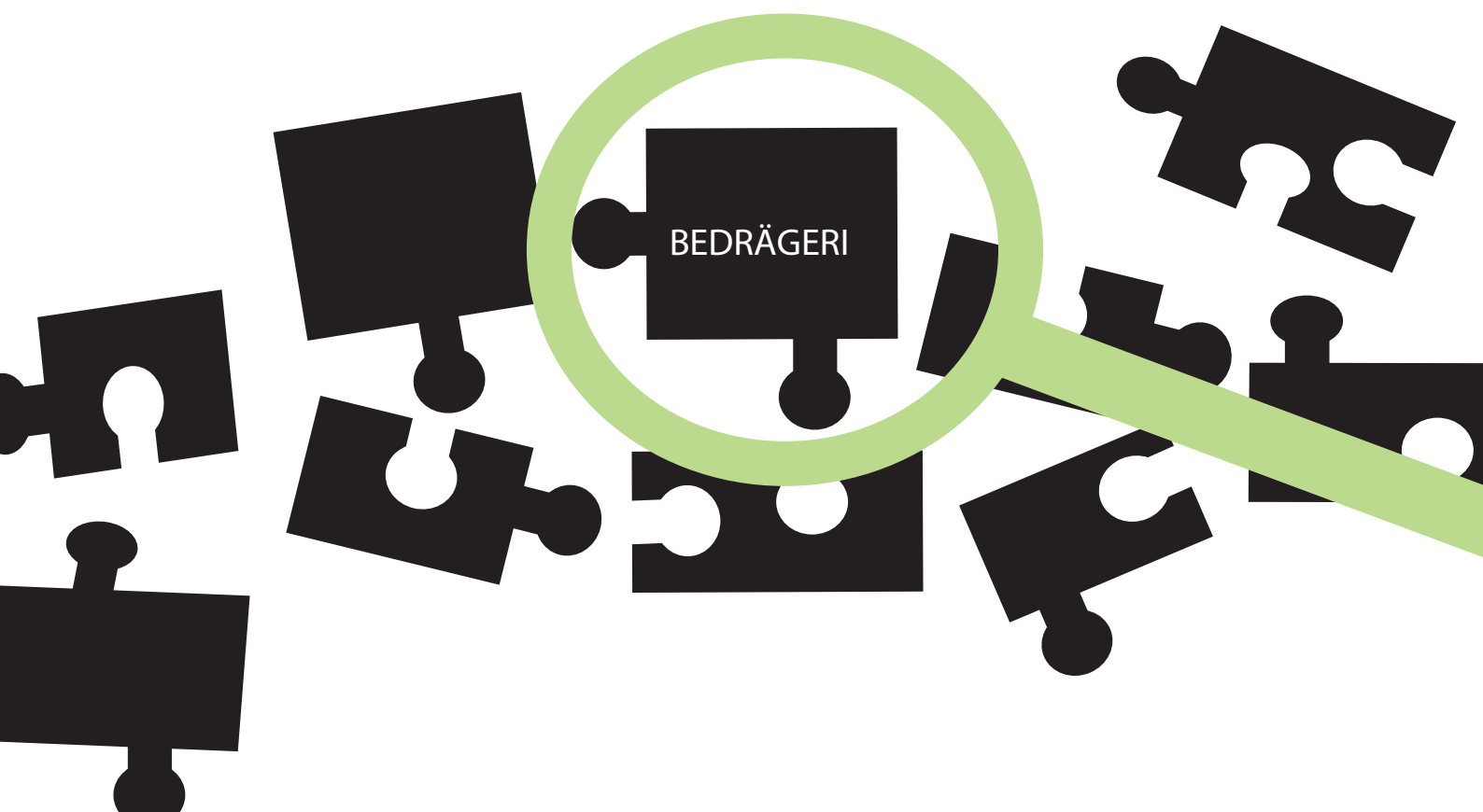

Försäkringsbedrägerier i Sverige

2016

Försäkringsbedrägerier drabbar ärliga försäkringstagare

Försäkringar spelar en viktig roll i samhället men försäkringslösningar fungerar inte om de missbrukas. Varje år betalar den svenska försäkringsbranschen ut ungefär 50 miljarder kronor i skadeersättning till sina kunder i mer än 2 miljoner skadeärenden. En grov uppskattning är att försäkringsbedrägerierna uppgår till 5-10 procent av dessa utbetalningar. Försäkringsbedrägerier är ett allvarligt brott med fängelse i straffskalan och begås av både enskilda individer och kriminella nätverk. Det finns tecken på att kriminella nätverk använder organiserade bedrägerier som en finansieringskälla.

Försäkringsbedrägerier gör att de ärliga försäkringstagarna drabbas av högre premier. Försäkringsbranschen arbetar därför aktivt med att upptäcka och förebygga försäkringsbedrägerier. Det är försäkringsföretagens skyldighet att skydda kollektivet mot bedrägerier. Av denna anledning har försäkringsbranschen under senare år även intensifierat det branschgemensamma arbetet för att motverka försäkringsbedrägerier. Svensk Försäkring och Larmtjänst genomför olika aktiviteter för att uppmärksamma problemet med försäkringsbedrägerier och påverka allmänhetens attityder. Under 2017 planerar bl.a. de svenska försäkringsföretagen en branschgemensam kontrollaktivitet för att förhindra bedrägerier i form av anlagda bilbränder.

Men det räcker inte att försäkringsföretagen avböjer att betala ut försäkringsersättning vid uppdagade bedrägerier. Det krävs också att rättsväsendet ingriper mot uppenbara och storskaliga bedrägerier i större omfattning än idag. Alla försäkringstagare tjänar på att vi tillsammans arbetar för att motverka bedrägerier och organiserad brottslighet. Det ger ett tryggare samhälle för alla.

Christina Lindenius, vd Svensk Försäkring

Mats Galvenius, vd Larmtjänst

Försäkringar och försäkringsbedrägerier

Försäkringar spelar en viktig roll i samhället och bygger på principen att risker sprids över en större grupp. På så sätt kan privatpersoner och företag skydda sig från oförutsedda händelser till en rimlig kostnad. Försäkringslösningar fungerar dock inte i längden om enskilda individer eller kriminella nätverk missbrukar systemet för egen vinning.

Försäkringens idé är enkel: Att dela på riskerna. Den som försäkrar sig delar sin risk med ett större kollektiv istället för att själv bära hela risken. Genom försäkringar kan enskilda individer och företag skydda sig ekonomiskt från oförutsedda händelser. Varje försäkringstagare betalar en premie som speglar den risk man tillför kollektivet. Ju fler som väljer att försäkra sig desto större blir tryggheten i försäkringskollektivet.

Varje år hanterar de svenska skadeförsäkringsföretagen mer än 2 miljoner skadeärenden och betalar ut ungefär 50 miljarder kronor i skadeersättning till sina kunder. En grov uppskattning är att försäkringsbedrägerier utgör mellan 5 och 10 procent av dessa utbetalningar, d.v.s. cirka 2,5 - 5 miljarder kronor årligen. Kostnaderna för bedrägerier drabbar ytterst de ärliga kunderna genom höjda premier. Försäkringsbranschen arbetar därför aktivt med att upptäcka och förhindra försäkringsbedrägerier.

Försäkringsbedrägerier begås både av enskilda individer och kriminella nätverk. Enskilda personer inser kanske inte alltid att försäkringsbedrägeri är ett allvarligt brott medan yrkeskriminella ser bedrägerierna som en relativt lönsam brottslighet.

Bedrägerierna drabbar de ärliga försäkringstagarna och varje år beräknas en vanlig familj* betala närmare 500 kronor till bedragarna genom fördyrade försäkringspremier.

Domstolarna tillämpar lägre delen av straffskalan

Risken att åka fast för försäkringsbedrägerier upplevs som låg och praxis är att domstolarna

endast tillämpar den lägre delen av straffskalan. Det är relativt sällan bedrägerier leder till annat än villkorlig dom, även när det gäller storskaliga och organiserade bedrägerier.

Vad är ett försäkringsbedrägeri?

Ett försäkringsbedrägeri uppstår när en försäkringstagare genom sitt agerande får ersättning för en skada som inte inträffat eller medvetet skaffar sig en högre ersättning än vad den försäkrade är berättigad till. Att överdriva värdet på det som stulits eller gått sönder är ytterligare ett exempel. Att medvetet lämna oriktiga uppgifter vid tecknande av en försäkring är också ett försäkringsbedrägeri. Den som inte beskriver sin försäkringshistorik eller sitt beteende på ett korrekt sätt kan få en för låg premie i förhållande till den risk som personen har att råka ut för något. Detta kan medföra att ersättningen sätts ned eller helt nekas.

* Skattning baserad på en tvåbarnsfamilj med villa- och bilförsäkring.

Branschens arbete mot försäkringsbedrägerier

Försäkringsbranschen har en skyldighet att värna om de ärliga kunderna genom att bekämpa försäkringsbedrägerier. Detta arbete bedrivs både genom de enskilda försäkringsföretagens utredningsverksamhet och genom branschgemensamma insatser.

Regeringen har varit tydlig med att huvudansvaret för att utreda försäkringsbedrägerier ligger på försäkringsföretagen själva. Av denna anledning har de större försäkringsföretagen byggt upp egna utredningsenheter.

Försäkringsföretagens utredningsenheter

Försäkringsföretagens utredare har i allmänhet en bakgrund som poliser och är vana vid att göra brottsutredningar. Det finns ungefär 140 utredare anställda av skadeförsäkringsföretagen och de genomför ca 7 000 bedrägeriutredningar årligen.

Försäkringsföretagen arbetar även med förebyggande åtgärder för att förhindra försäkringsbedrägerier, t.ex. genom information eller genom att utforma villkor och skaderegleringsprocesser så att bedrägerier inte uppmuntras.

Branschgemensamma organisationer

Det finns även flera olika branschgemensamma organisationer som bidrar till att motverka försäkringsbedrägerier. Branschorganisationen Svensk Försäkring arbetar med att påverka myndigheter att prioritera insatser för att motverka bedrägerier, att åstadkomma förändringar i lagstiftning och att påverka allmänhetens attityder. Svensk Försäkring har också tagit fram riktlinjer för försäkringsföretagens bedrägeriutredningar. Riktlinjerna syftar till att säkerställa god etik och hög kompetens i utredningsverksamheten.

Svensk Försäkrings båda dotterbolag Larmtjänst och Skadeanmälningsregister (GSR AB) spelar också viktiga roller i arbetet för att motverka försäkringsbedrägerier.

Larmtjänst tillhandahåller branschgemensamma tjänster för att stödja försäkringsföretagens utredningsverksamhet vid oklara försäkringsfall. Larmtjänst tar emot tips från allmänheten och har en viktig roll i kontakter med polis och andra myndigheter, både nationellt och internationellt. Larmtjänst är exempelvis representerade i styrelsen för IASIU (International Association of Special Investigation Units) som är en europeisk organisation för att motverka försäkringsbedrägerier.

GSR tillhandahåller ett branschgemensamt register över försäkringssskador. Det är ett viktigt verktyg för att förhindra felaktiga skadeutbetal-

Larmtjänstpodden

För att informera allmänheten om försäkringsrelaterad brottslighet använder Larmtjänst även sin podcast, Larmtjänstpodden. I podden diskuteras bedrägerier och stöder tillsammans med experter inom försäkringsbranschen och brottsbekämpande myndigheter. I avsnitt 6 och 7 djupdyker Larmtjänst i bedrägerifrågorna.

ningar och för att välja ut vilka skador som försäkringsföretagen ska utreda närmare.

Branschgemensam kontrollverksamhet

Under 2017 kommer försäkringsbranschen genomföra en branschgemensam kontrollaktivitet som rör bilbränder. Bilbränder orsakar stora kostna-

der för försäkringsbranschen. Under 2015 betalade försäkringsbranschen ut närmare 157 miljoner kronor i skadeersättning. Bränder skapar otrygghet i samhället och försäkringsbranschen avser att lägga extra resurser på att utreda dessa skador, för att se i vilken utsträckning försäkringsbedrägerier kan vara en orsak till anlagda bilbränder.

Plattform för vardagsbrottslighet

Samhällets förmåga att förebygga och beivra brott är något som har debatterats flitigt på senare år. Statistik över brottsutveckling och trygghet på nationell nivå påvisar inte någon påtaglig försämring. Däremot kan man tydligt se en ökad polarisering av brottsutveckling och trygghet med en alarmerande utveckling i vissa s.k. utanförskapsområden. Samtidigt fortsätter uppklarandegraden av många vardagsbrott att sjunka till nivåer som är så låga att de preventiva effekterna av straffpåföljderna inte längre kan anses ha någon effekt.

Svensk Försäkring kommer under 2017 att etablera en ny plattform på temat "Vardagstrygghet". Syftet är i första hand att analysera den faktiska utvecklingen av anmälda vardagsbrott, uppklarandegrad och lagföring samt vilka konsekvenser denna utveckling får för såväl försäkringsbranschen som samhället i stort. I ett andra skede bör arbetet utmynna i tydliga förslag till åtgärder.

Stöldtipset- försäkringsbranschens gemensamma tipsfunktion

Stöldtipset är försäkringsbranschens gemensamma tipstjänst som hanteras av Larmtjänst. Genom Stöldtipset kan allmänheten enkelt tipsa om stöldgods och försäkringsbedrägerier. Stöldtipset har en egen hemsida www.stoldtipset.se, finns i sociala medier och har tipsnummer 020- 325 325 dit man kan ringa dygnet runt. Under 2016 inkom 540 tips till Larmtjänst som resulterade i att man kunde återfinna stöldgods eller avslöja bedrägerier till ett värde av 24,6 miljoner kronor.

Försäkringsbedrägerier i Sverige

Försäkringsbedrägerier kostar uppskattningsvis 2,5 – 5 miljarder kronor årligen. Varje år utreder de svenska försäkringsföretagen närmare 7 000 misstänkta bedrägerier och oklara försäkringsfall. Försäkringsföretagen avböjer skadeutbetalningar om cirka 400-500 miljoner kronor årligen.

Varje år betalar de svenska skadeförsäkringsföretagen ut ersättning i mer än 2 miljoner skadeärenden. Bara 3 promille av skadefallen blir föremål för bedrägeriutredning av försäkringsföretagen. Bedrägeriutredningarna leder till att försäkringsföretagen avböjer knappt 1 procent av skadeanspråken. Endast en liten andel av bedrägeriförsöken polisanmäls av försäkringsföretaget.

Statistik om skadeförsäkring 2016

- Ca 50 miljarder kronor i utbetalda skadeersättningar
- Ca 2 miljoner anmälda skador
- 7417 bedrägeriutredningar
- 471 miljoner kronor i avböjda skadeersättningar
- 391 polisanmälda försäkringsbedrägerier

Källa: Svensk Försäkring, Larmtjänst och Brottsförebyggande rådet (Brå).

Under 2016 avböjde skadeförsäkringsföretagen utbetalningar av skadeersättning till ett värde av 471 miljoner kronor i ärenden som varit föremål för bedrägeriutredningar. Detta motsvarade en ökning om 15 procent jämfört med år 2015. Ökningen var störst för företagsskador och Övriga skador. Polisanmälningarna från försäkringsföretagen har ökat de senaste åren. Under 2016 ökade polisanmälningarna med 6 procent.

Avböjda skadeersättningar

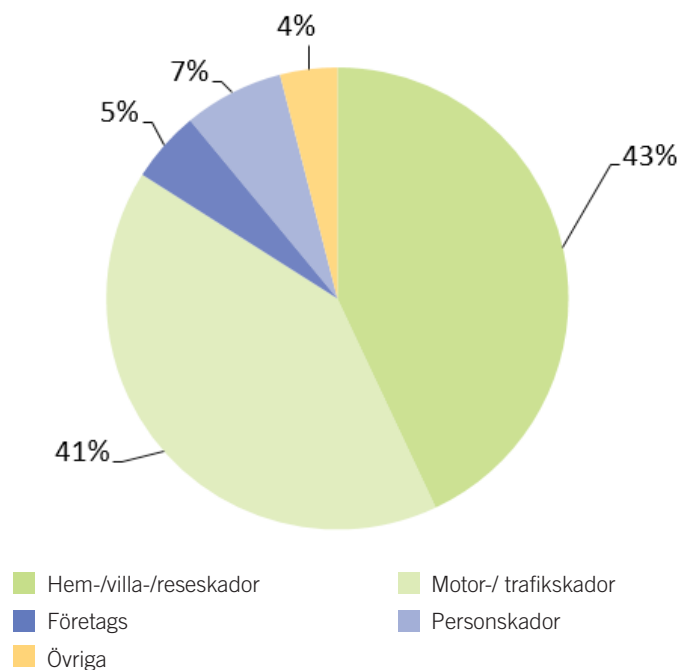
	2016	2015	Ökning/minskning
Avböjda skador (mkr)	471	410	+ 15 %
Varav:			
• Hem- /villa-/ reseskador	159	138	+ 15 %
• Motorskador	137	130,6	+ 5 %
• Företagsskador	79	61,4	+ 29 %
• Personskador	86	75,7	+ 13 %
• Övriga skador	10	4,2	+ 150 %
Antal utredningar	7417	6 967	+ 6 %
Antal polisanmälningar gjorda av försäkringsföretag	330	311	+ 6 %

Källa: Larmtjänst. Statistik på sida 7-8 är inrapporterad av följande skadeförsäkringsföretag: Dina, Folksam, Gjensidige, If Skadeförsäkring, Länsförsäkringar, Moderna Försäkringar och Trygg Hansa.

Det är framför allt inom försäkringskategorierna hem/villa/rese (43%) och motorfordon (41 %) som försäkringsföretagen utreder försök till försäkringsbedrägerier. Företags-skador och personskador står för en liten andel av utredningarna men beloppen är ofta stora. Kategorin Övrigt omfattar bl.a. skador inom ansvars-, djur-och båtförsäkringar.

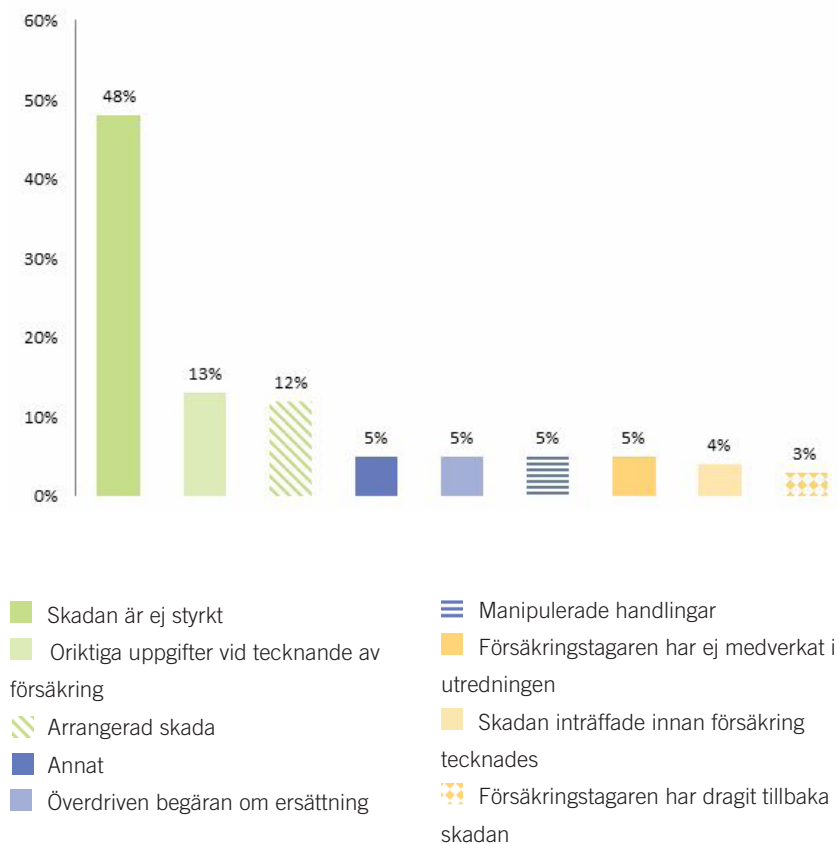
	Antal utredningar	Procentuell fördelning
Antal utförda bedrägeriutredningar	7417	100 %
Varav:		
• Hem- /villa-/ reseskador	3208	43%
• Motorskador	3013	41%
• Företagsskador	384	5%
• Personskador	523	7%
• Övriga skador	289	4%

Andel utredningar av misstänkta försäkringsbedrägerier: kategorier fördelat per skada

Den vanligaste orsaken till att försäkringsföretaget avböjer utbetalning av skadeersättning är att försäkringsfallet inte har inträffat eller inte kan styrkas. Drygt hälften av de misstänkta bedrägerifallen avböjdes under 2016 på denna grund. Den andra och tredje vanligaste orsaken är att man lämnat oriktiga uppgifter vid tecknandet och att skadan är arrangerad. Överdriven begäran om ersättning, s.k. påplussning, motsvarade endast 5 procent av de misstänkta bedrägerierna. I själva verket är försök till påplussning betydligt vanligare men ofta kontrolleras och hanteras oriktiga uppgifter redan tidigt i skaderegleringsprocessen. Dessa ärenden är därför underskattade i denna statistik.

Orsak till avböjande

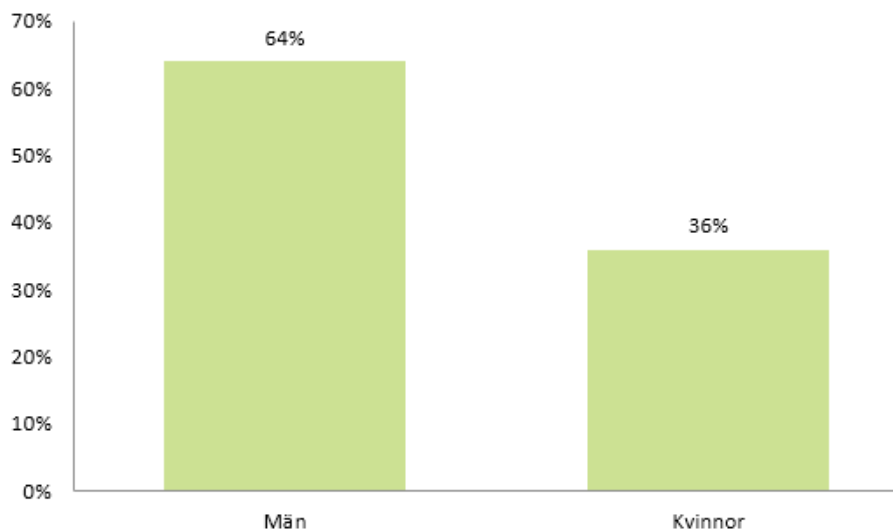
Källa: Statistiken på sida 9- 11 bygger på bakgrundsvariabler för 2408 försäkringsfall där försäkringsföretaget beslutat att avböja anspråk på skadeersättning efter en bedrägeriutredning. Statistiken är inrapporterad till Larmtjänst under 2016 av följande skadeförsäkringsföretag: Dina, Folksam, Gjensidige, If Skadeförsäkring, Länsförsäkringar, Moderna Försäkringar och Trygg Hansa.

Vem begår försäkringsbedrägerier?

En analys av bakgrundsvariabler för avslöjade försäkringsbedrägerier visar att det finns betydande skillnader beroende på kön, ålder och geografi när det gäller benägenheten att begå försäkringsbedrägerier.

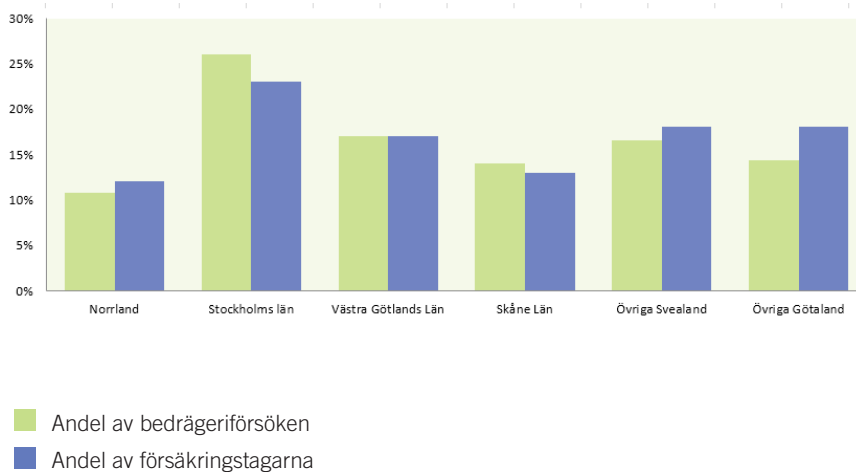
En analys av bakgrundsvariabler vid misstänkta försäkringsbedrägerier visar att män är tydligt överrepresenterade även om man tar hänsyn till att det finns fler män än kvinnor bland försäkringstagarna för vissa försäkringskategorier, t.ex. för motorfordonsförsäkringar.

Vem begår försäkringsbedrägerier: kön

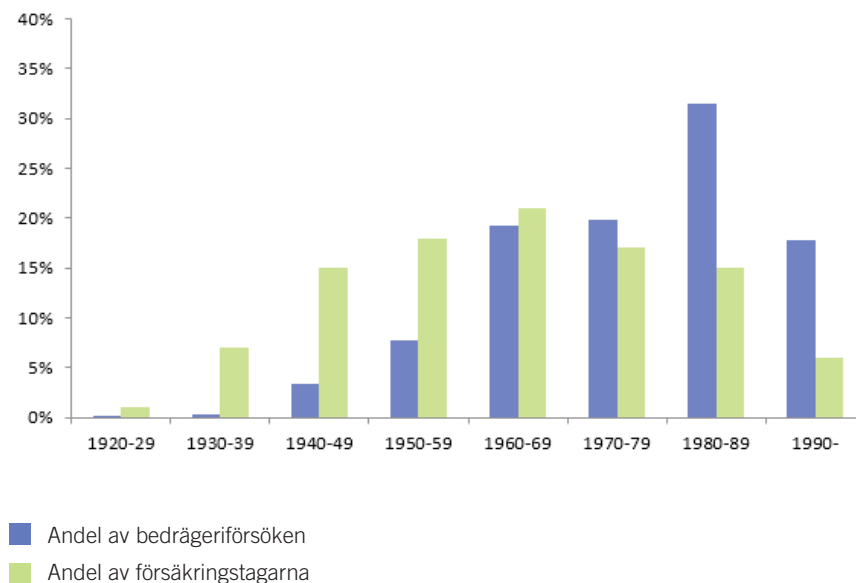
En analys av den geografiska fördelningen av avslöjade bedrägeriförsök visar att försäkringstagare i Stockholms län och Skåne län är något överrepresenterade i förhållande till befolkningsandelen medan andelen avslöjade bedrägeriförsök utanför storstadslänen är lägre än befolkningsandelen. Skillnaderna kan i viss mån spegla vilka resurser försäkringsföretagen lägger på att utreda försäkringsbedrägerier i olika delar av landet.

Var begås försäkringsbedrägerier: geografi

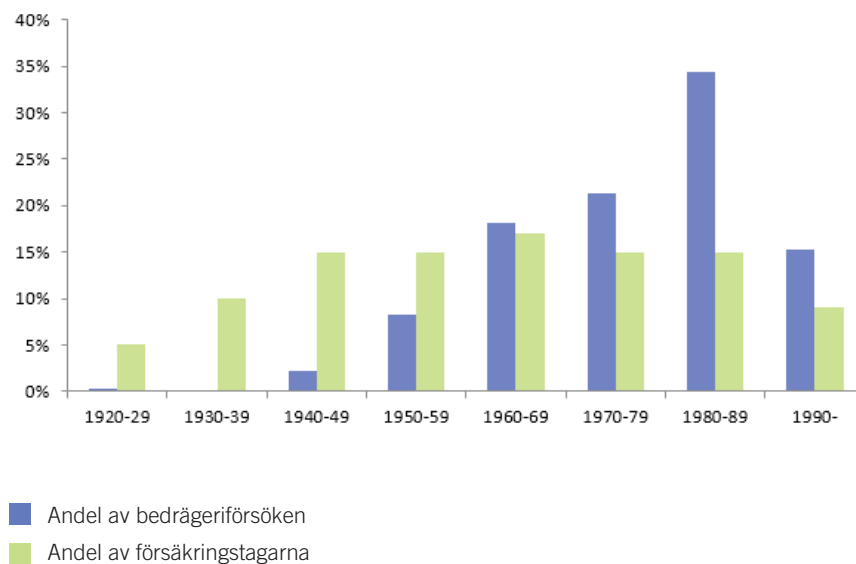

Yngre försäkringstagare är överrepresenterade i de fall av misstänkta försäkringsbedrägerier som avslöjas av försäkringsföretagen. Försäkringstagare födda på 1980-talet är involverade i misstänkta bedrägerier tio gånger så ofta som försäkringstagare födda på 1940-talet, trots att 80-talisterna har ungefär lika många försäkringar som 40-talisterna.

Vem begår försäkringsbedrägerier: födelseår fördelat på motorförsäkring

Vem begår försäkringsbedrägerier: födelseår fördelat på hem-/villa-/reseförsäkring

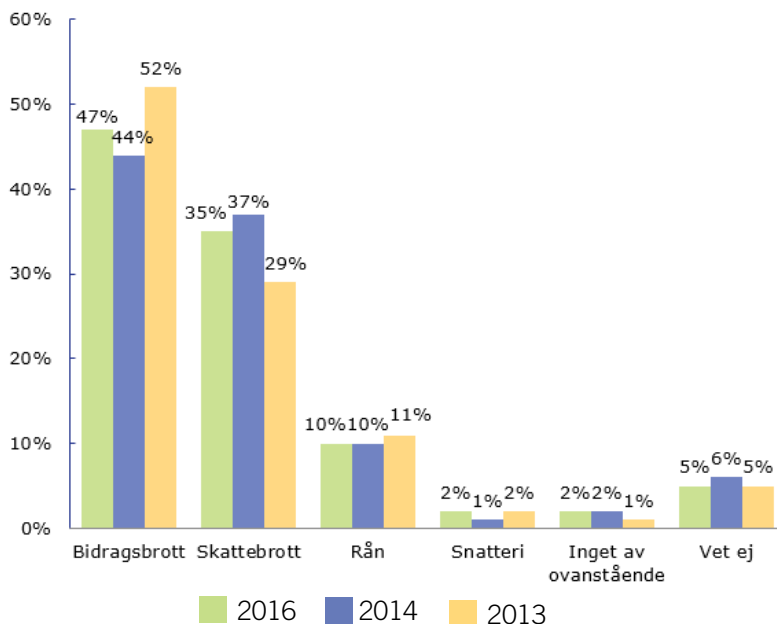

Allmänhetens attityder till försäkringsbedrägerier

De flesta likställer försäkringsbedrägerier med bidragsbrott när det gäller allvarlighetsgrad och nästan varannan kan tänka sig att anmäla en person som begått försäkringsbedrägeri. Det framgår i en undersökning av allmänhetens attityder till försäkringsbedrägerier.

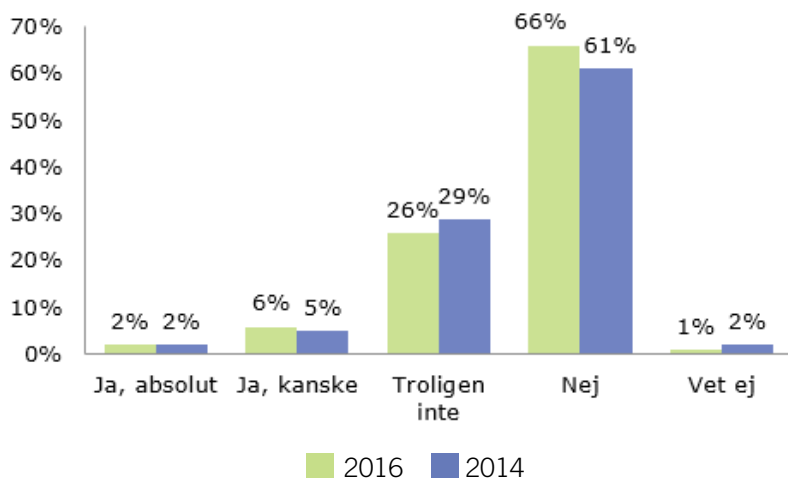
Vilket av nedanstående brott anser du i första hand vara jämförbart med försäkringsbedrägeri vad gäller allvarlighetsgrad?

Av de tillfrågade i den senaste undersökningen framgår det att 47 procent likställer försäkringsbedrägeri med bidragsbrott när det gäller allvarlighetsgrad. 35 procent likställer försäkringsbedrägeri med skattebrott.

Skulle du kunna tänka dig att medvetet öka värdet på det du försäkrat och/eller lägga till påhittade föremål för att få ut mer pengar från ditt försäkringsbolag?

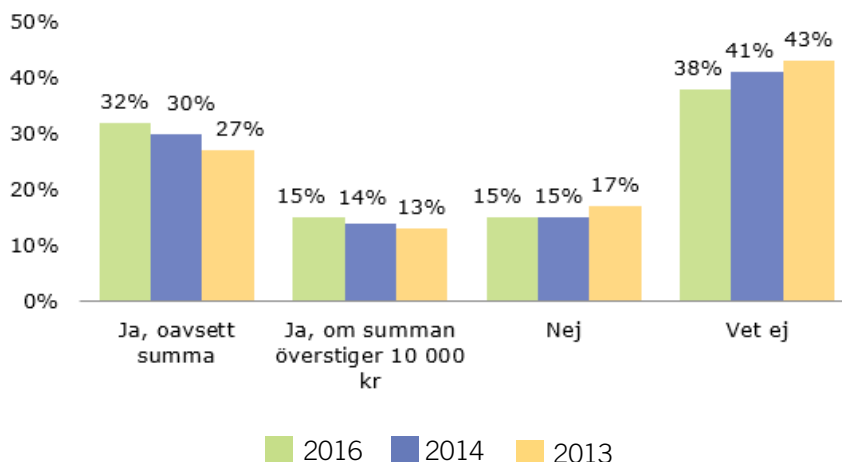
7 procent uppger att de kan tänka sig att medvetet överdriva värdet på det man försäkrat för att få ut mer pengar från försäkringsföretaget i samband med en skada. Män och åldersgruppen 30-49 år svarade i högre grad ja. Kvinnor och personer i åldersgruppen 50-79 år svarade i högre grad Nej.

Källa: Statistiken på sida 11-12 bygger på en attitydundersökning utförd av Novus under perioden 27 oktober- 2 november 2016. Undersökningen är genomförd på ett riksrepresentativt urval av personer i åldersgruppen 18-79 år. Totalt genomfördes 1031 intervjuer.

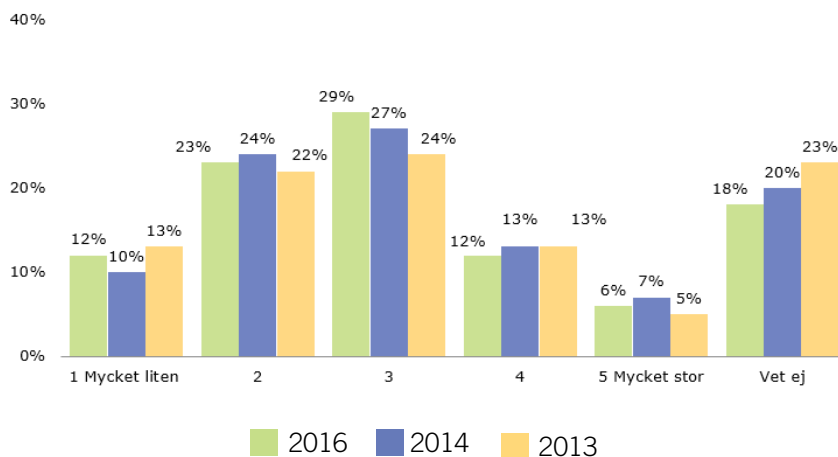
Kan du tänka dig att anmäla en person som du vet har begått ett försäkringsbedrägeri?

Nästan varannan person kan tänka sig att anmäla en person som begått ett försäkringsbedrägeri. Anmälningssbenägenheten pekar mot en ökning jämfört med både 2013 och 2014 års mätningar.

Hur stor eller liten tror du att risken är för att åka fast om du begår ett försäkringsbedrägeri?

35 procent tror att det är en liten risk att åka fast om man begår ett försäkringsbedrägeri. 19 procent anger att de tror att den är en stor risk.

Andra genomförda undersökningar

Våren 2015 genomförde Länsförsäkringar en attitydundersökning som visade att cirka 50 procent såg allvarligt på försäkringsbedrägeri som brott och 41 procent tyckte att det var ganska allvarligt. Fler kvinnor än män ansåg att det var mycket allvarligt med försäkringsbedrägerier. Majoriteten av de tillfrågade tyckte det var viktigt att försäkringsföretagen jobbad med utredningar för att upptäcka och förhindra försäkringsbedrägerier. Cirka 60 procent ansåg att det

var så viktigt att utreda försäkringsbedrägerier att det påverkade vilket försäkringsföretag de valde.

Omkring 60 procent var medvetna om att försäkringspremien påverkas av antalet försäkringsbedrägerier. Cirka 20 procent uppgav däremot att de inte visste om försäkringspremien påverkades av felaktiga utbetalningar. Av dessa personer fanns 50 procent inom åldersgruppen 16-29 år.

Polisanmälningar, åtal och domar

Försäkringsbedrägerier är ett brott med ett högt mörkertal. Under 2016 polisanmälades 391 försäkringsbedrägerier. Men det är långt ifrån alla bedrägerier som anmäls och av de polisanmälningar som görs leder endast omkring 14 procent till åtal. Eftersom så få fall leder till åtal händer det att försäkringsföretagen inte polisanmäler misstänkta fall utan istället hanterar dem endast civilrättsligt.

Bedrägeribrotten är den nya tidens brottslighet. Under de senaste åren har denna brottskategori ökat markant i Sverige. Trots detta är försäkringsbedrägerier fortfarande lågprioriterat inom rättsväsendet.

Försäkringsföretagens utredningsenheter består i huvudsak av utredningsinspektörer med polisär bakgrund. Utredningsverksamheten bedrivs enligt högt ställda etiska och kvalitetsmässiga krav i enlighet med en branschgemensam riktlinje för utredning av oklara försäkringsfall.

Bedrägeriutredningar

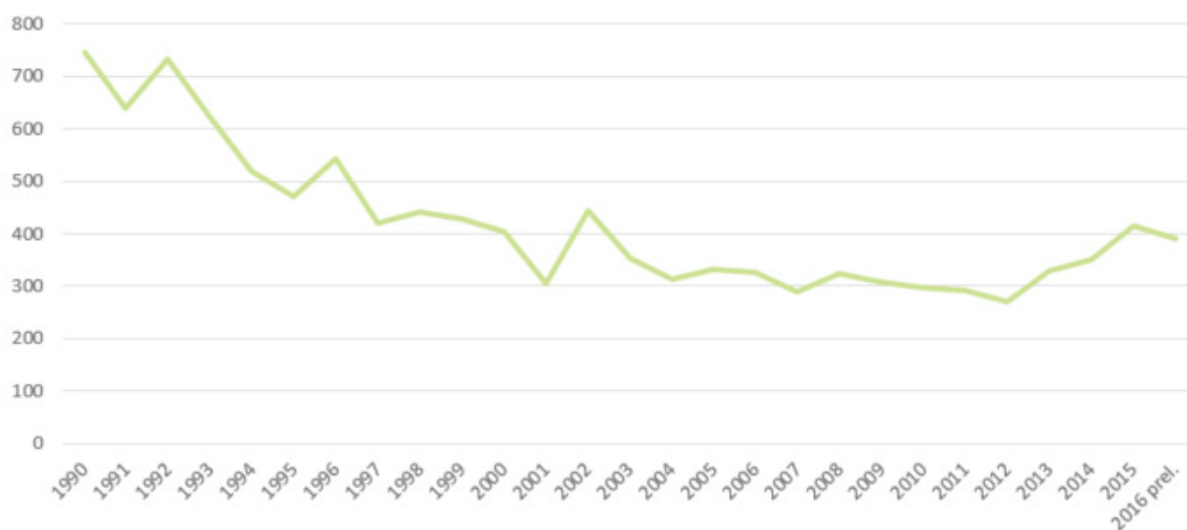
Varje år genomför de svenska skadeförsäkringsföretagen ca 7 000 bedrägeriutredningar, vilket

motsvarar cirka 0,3 procent av antalet anmälda försäkringsskador. En bedrägeriutredning kan till exempel bli aktuell när det finns oklarheter i de underlag eller den information som försäkringsstagaren lämnar till försäkringsföretaget. Flertalet polisanmälningar av försäkringsbedrägerier görs av försäkringsföretagen. Det händer även att polisen anmäler försäkringsbedrägerier som upptäckts i samband med andra brottsutredningar.

Polisanmälda försäkringsbedrägerier

Statistiken visar att antalet polisanmälda försäkringsbedrägerier sjunkit trendmässigt sedan tidigt 1990-tal. Under de senaste åren har det dock skett en liten ökning av antalet polisanmälda försäk-

Polisanmälda försäkringsbedrägerier

Källa: Brottsförebyggande rådet (Brå)

ringsbedrägerier. En anledning till att polisanmälningarna har sjunkit under lång tid kan vara att polis och åklagare lägger allt mindre resurser på att utreda denna typ av brottslighet. Försäkringsföretagen polisanmäler endast en liten del av de försäkringsbedrägerier som upptäcks.

Fåtal fall leder till åtal

Endast 14 procent av polisanmälningarna leder till åtal trots att försäkringsföretagen bara polisanmäler ärenden som är väl styrkta efter grundlig utredning och där det alltid finns en identifierad misstänkt gärningsman. Eftersom så få fall leder till åtal händer det att försäkringsföretagen inte polisanmäler misstänkta fall utan istället väljer att hantera dem endast civilrättsligt. Dessutom är de utdömda straffen i allmänhet låga. Att göra en polisanmälan upplevs av många försäkringsföretag som meningslöst och kostsamt.

För att utreda varför så få polisanmälningar leder till åtal genomförde Brottsförebyggande rådet (Brå) en studie under 2015 där man tittade på den urvalsprocess som sker genom hela kontroll- och

rättskedjan. Vilka bedrägerier upptäcks, anmäls, utreds och lagförs?

I studien konstaterar man att det finns geografiska skillnader på antalet ärenden där åklagare väljer att väcka åtal. Flest åtal i förhållande till antalet anmälningar väcks i Skåne (30 procent). Stockholms län tar emot flest polisanmälningar men endast i tre procent av ärendena väcks åtal. I studien framgår det även att den vanligaste påföljden är villkorlig dom och det är mindre vanligt att försäkringsbedrägaren döms till fängelse eller skyddstillsyn.

I studien konstaterar man att både försäkringsföretagen och rättsväsendet behöver göra insatser för att motverka bedrägerierna. Brå anser exempelvis att försäkringsbranschen bör bli tuffare i sin kontroll av ärenden för att minska försäkringsbedrägerier. För att fler försäkringsbedrägerier ska förhindras rekommenderar Brå även att ytterligare åtgärder vidtas för att öka kunskapen om försäkringsbedrägerier och att dialogen med rättsväsendet stärks för att öka förståelsen för bedrägeriutredningar.

Box 24043, 104 50 Stockholm Karlavägen 108 , Tel 08 - 522 785 00
www.svenskforsakring.se och www.larmtjanst.se